

Cramo-konserni

**SELVITYS
HALLINTO- JA
OHJAUS-
JÄRJESTELMÄSTÄ
2017**

9.2.2018

C R A M O

I JOHDANTO

Cramo Oyj:n hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä perustuu Suomen lainsäädäntöön ja yhtiön yhtiöjärjestykseen. Konserni noudattaa Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja Arvopaperimarkkinayhdistyksen julkaisemaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (2015). Hallinnointikoodi on saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistyksen Internet-sivuilla (www.cgfinland.fi). Cramo ei poikkea hallinnointikoodin suosituksista.

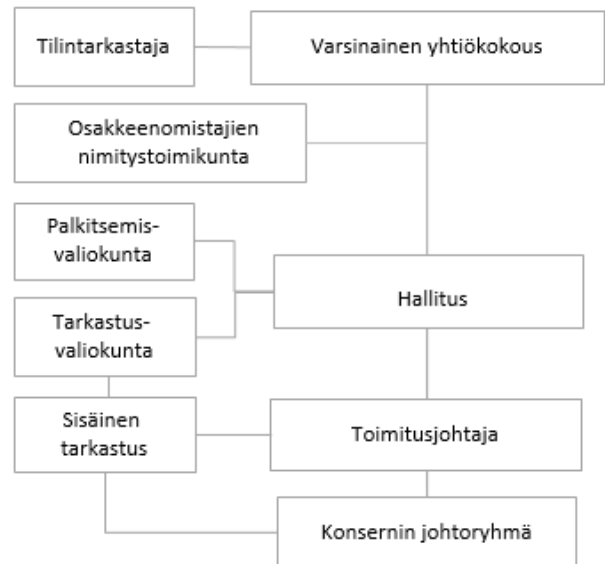
Tämän selvityksen on hyväksynyt Cramo Oyj:n hallitus, ja se on laadittu toimintakertomuksesta erillisenä kertomuksena. Cramon tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab on tarkastanut, että taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteittäinen kuvaus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa.

Lisätietoja Cramon hallinnoinnista löytyy yhtiön Internet-sivuilta (www.cramogroup.com/fi/category/hallinnointi/), sekä vuosikertomuksen osiosta hallituksen toimintakertomus ja hallinnointi ja ohjaus.

II CRAMON YLEISET HALLINTO- JA OHJAUSPERIAATTEET

Cramon hallinto- ja ohjausvastuut on jaettu yhtiökokouksen, yhtiön hallituksen ja sen kahden valiokunnan, toimitusjohtajan, konsernin johtoryhmän ja Cramon maayhtiöiden johtajien kesken.

Hallitus valvoo osakkeenomistajien puolesta yhtiön suoriutumista, sen johtoa sekä organisoitumista. Cramon hallitus ja konsernin johtoryhmä ovat erillisiä toimielimiä, joiden jäsenet eivät voi kuulua kumpaankin samanaikaisesti.

Varsinainen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous on Cramo Oyj:n korkein päättävä elin. Yhtiökokoukseen voivat osallistua Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osaksluetteloon yhtiökokouksen täsmäytyspäivään mennessä osakkeenomistajiksi merkityt osakkaat. Jos osakkeenomistaja haluaa yhtiökokouksen käsittelevän tiettyä asiaa, on hänen esitettävä asia hallitukselle kirjallisesti viimeistään neljä viikkoa ennen kokouskutsun julkaisemista, jotta asia voidaan sisällyttää yhtiökokouskutsuun.

Cramon yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiökokouskutsun julkaisee hallitus. Kutsu julkaistaan vähintään 21 päivää ennen kokousajankohtaa hallituksen määräämässä sanomalehdessä, ja kutsun sisältävä pörssitiedote asetetaan nähtäville yhtiön Internet-sivuille. Varsinainen yhtiökokous pidetään Vantaalla tai Helsingissä kerran vuodessa, viimeistään kesäkuun lopussa.

Hallitus voi tarvittaessa kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen.

Yhtiökokouksen tehtävänä on muun muassa:

- Vahvistaa emoyhtiön ja konsernin tuloslaskelma sekä konsernitase;
- Päättää osingonjaosta;
- Nimittää hallituksen jäsenet;
- Päättää hallituksen jäsenten ja valiokuntien palkitsemisesta; sekä
- Valita tilintarkastajat.

Varsinainen yhtiökokous vuonna 2017

Varsinainen yhtiökokous pidettiin Helsingissä 30.3.2017.

Ylimääräisiä yhtiökokouksia ei pidetty 2017 tilikauden aikana.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Vuonna 2015 Cramo Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti yhtiön hallituksen esityksestä perustaa toistaiseksi voimassaolevan osakkeenomistajien nimitystoimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on vuosittain valmistella hallituksen jäsenten valintaa ja palkitsemista koskevat ehdotukset varsinaiselle yhtiökokoukselle.

Nimitystoimikunta koostuu enintään neljästä jäsenestä, joista enintään kolme edustaa yhtiön suurimpia osakkeenomistajia, jotka omistavat suurimman määrän yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä seuraavaa varsinaista yhtiökokousta edeltävän vuoden elokuun viimeisenä arkipäivänä.

Yhtiön suurimmat osakkeenomistajat elokuun viimeisenä arkipäivänä määräytyvät Euroclear Finland Oy:n pitämän yhtiön osakasluettelon perusteella. Hallituksen puheenjohtajan on, tämän osakeomistuksen mukaisesti, pyydettävä kolme suurinta osakkeenomistajaa kutakin nimeämään yhden jäsenen nimitystoimikuntaan. Mikäli osakkeenomistaja ei halua käyttää nimeämisoikeuttaan, hallituksen puheenjohtaja voi siirtää oikeuden seuraavaksi suurimmalle osakkeenomista-

jalle, jolla muutoin ei olisi nimeämisoikeutta. Hallituksen puheenjohtaja toimii nimitystoimikunnan jäsenenä. Nimitystoimikunnan jäsenten toimikausi päättyy vuosittain uuden nimitystoimikunnan nimitykseen.

Nimitystoimikunnan tehtäviin kuuluu:

- Valmistella ja esitellä varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenten lukumääräksi;
- Valmistella ja esitellä varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenten palkitsemisesta niin hallitustyössä kuin hallituksen valiokunnissakin;
- Valmistella ja esitellä varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäseniksi; ja
- Esitellä nimitystoimikunnan työjärjestys vuosittain varsinaiselle yhtiökokoukselle hyväksyttäväksi.

Nimitystoimikunta ennen vuoden 2018 varsinaista yhtiökokousta

Osakkeenomistajat, jotka halusivat osallistua toimikuntatyöskentelyyn, nimesivät seuraavat jäsenet vuonna 2017:

- Mikael Moll, osakas, Zeres Capital;
- Ari Autio, säätiön hallituksen jäsen, Rakennusmestarien Säätiö;
- Kalle Saariaho, toimitusjohtaja, OP-Rahastoyhtiö Oy; sekä
- Veli-Matti Reinikkala, hallituksen puheenjohtaja, Cramo Oyj.

Nimitystoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Mikael Moll.

Hallitus

Hallitus on vastuussa yhtiön strategisesta ohjauksesta sekä liiketoiminnan seurannasta. Hallitus koostuu 5-8 jäsenestä, jotka valitsee varsinainen yhtiökokous. Jäsenten toimikausi kestää vuoden ja päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Hallituksen enemmistön tulee olla riippumattomia yhtiöstä, ja vähintään kahden tähän enemmistöön kuuluvista hallituksen jäsenistä tulee olla riippumattomia yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. Cramon hallituksen kokoonpanon on oltava sellainen, että hallitus voi hoitaa tehtäviään tehokkaasti. Kokoonpanossa on myös otettava huomioon yhtiön toiminnan ja kehitysvaiheen vaatimukset.

Nimitystoimikunnan ehdotus hallituksen kokoonpanoksi sekä jäseniksi ehdolla olevien henkilöiden tiedot tulee olla varsinaisen yhtiökokouskutsun liitteinä. Cramon yhtiöjärjestyksessä ei ole määritelty hallituksen jäsenille erityistä asettamisjärjestystä. Tiedot hallituksen ja sen valiokuntien jäsenten palkkioista on julkaistu yhtiön palkka- ja palkkioselvityksen osana ja ne ovat saatavilla yhtiön Internet-sivuilla.

Hallituksen vastuut määritellään hallituksen työjärjestyksessä sekä konsernin toimintaperiaateissa. Viimeksi mainittu toimii myös konsernin Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmänä operatiiviselle johdolle. Hallituksen työjärjestystä päivitetään tarvittaessa vuosittain hallituksen ensimmäisen järjestäytymiskokouksen yhteydessä. Hallituksen työjärjestys on saatavilla yhtiön Internet-sivuilla (<http://www.cramogroup.com/fi/hallitus/>).

Hallituksen vastuut:

- Vastaa Cramo-konsernin hallinnosta ja asianmukaisesta johtamisesta;
- Varmistaa, että yhtiö noudattaa asiaankuuluvia sääntöjä ja säädöksiä, yhtiön yhtiöjärjestystä sekä yhtiökokouksen antamia ohjeita;
- Vastaa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä liiketoiminnan seurannasta;
- Päättää konsernin keskeisistä toimintaperiaatteista, vahvistaa liiketoimintastrategian ja talousarvion, tilinpäätökset ja osavuosisaksukset;
- Päättää toimitusjohtajan nimittämisestä ja erottamisesta sekä hänen palkkioistaan; ja
- Päättää konsernirakenteesta, yrityskaupoista sekä yhtiön rahoituksesta ja investoinneista.

Cramon hallitus kokoontuu säännöllisesti, suunnitellun aikataulun mukaisesti sekä tarpeen vaatiessa. Hallituksen kokousten asialistat seuraavat yhtiön taloudellisten tietojen raportointia. Hallitus käsittelee seuraavat aiheet neljännesvuosittain:

- tarkastelee konsernin ja tytäryhtiöiden kannattavuutta sekä analysoi taloudellista ennustetta;
- tarkastelee liiketoiminnan kehitysasioita;
- hyväksyy investointien vapauttamisen, yrityskaupat ja -myynnit sekä yritysraakenteeseen liittyvät asiat; ja
- hyväksyy mahdolliset rahoitusasiat.

•

Seuraava kuva havainnollistaa hallituksen asialistalla olevat muut asiat tilikauden aikana.

Hallituksen monimuotoisuus

Cramon hallituksen, joka on yhtiön korkein hallintoelin, sekä sen valiokuntien kokoonpanoissa on otettu huomioon monimuotoisuuteen liittyvät seikat, kuten sukupuoli, ikä, koulutus ja aikaisempi kokemustausta. Cramo tavoittelee riittävää monimuotoisuutta edistääkseen avointa keskustelua ja itsenäistä päätöksentekoa. Lisäksi riittävä monimuotoisuus edistää hyvää hallintotapaa. Nimitystoimikunta huomioi monimuotoisuuden valmistellessaan ehdotusta hallituksen jäseniksi.

Hallituksen kokoonpano vuonna 2017

30.3.2017 pidettyyn varsinaiseen yhtiökokoukseen asti hallituksessa oli seitsemän jäsentä, mukaan lukien puheenjohtaja. Hallituksen jäsenet olivat: Helene Biström (puheenjohtaja), Erkki Stenberg (varapuheenjohtaja), Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Joakim Rubin, Raimo Seppänen ja Caroline Sundewall.

Vuoden 2017 varsinaisessa yhtiökokouksessa hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin seitsemän, joista uudelleenvallittuja oli kuusi ja lisäksi valittiin yksi uusi henkilö. Hallituksen jäsenet 30.3.2017 alkaen ovat olleet: Erkki Stenberg (varapuheenjohtaja), Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson,

Joakim Rubin, Raimo Seppänen ja Caroline Sundewall. Uutena jäsenenä hallitukseen valittiin Veli-Matti Reinikkala (puheenjohtaja).

Jäsenistä Perttu Louhiluoto, Peter Nilsson, Veli-Matti Reinikkala, Erkki Stenberg ja Caroline Sundewall ovat riippumattomia yhtiöstä sekä suurimmista osakkeenomistajista. Joakim Rubin ja Raimo Seppänen ovat yhtiöstä riippumattomia, mutta riippuvaisia suurimmista osakkeenomistajista. Hallituksen jäsenistä yksi on nainen ja kuusi miehiä.

Hallitustyöskentely vuonna 2017

Vuonna 2017 Cramo asetti uudet konsernin uudet taloudelliset tavoitteet ja jatkoi konsernirakenteensa muovaamista. Cramo myi konevuokrausliiketoimintansa Tanskassa, Latviassa ja Kaliningradissa ja vahvisti siirtokelpoisten tilojen tarjontansa Tanskassa. Lisäksi Cramo allekirjoitti 50 miljoonan euron pitkäaikaisen lainasopimuksen Euroopan investointipankin kanssa tukeakseen innovatiivista liiketoimintamalliaan. Kaikki mainitut asiat vaativat hallituksen työtä ja valvontaa vuonna 2017.

Hallitus kokoontui kahdeksan kertaa vuoden 2017 aikana.

Taulukossa sivulla 6 on esitelty hallituksen jäsenet ja kuvattu hallituksen jäsenten osallistuminen hallituksen ja valiokuntien kokouksiin vuoden 2017 aikana.

Hallituksen valiokunnat

Hallitusta avustaa sen työssä kaksi pysyvää valiokuntaa: tarkastusvaliokunta sekä palkitsemisvaliokunta. Hallitus nimittää keskuudestaan valiokunnan jäsenet ja puheenjohtajat. Jäsenten toimikausi kestää vuoden ja päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitus vahvistaa kummankin valiokunnan osalta keskeiset tehtävät sekä kirjalliset työjärjestykset.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävissä. Tarkastusvaliokunnan tehtävät noudattavat hallinnointikoodin mukaisia suosituksia.

Tarkastusvaliokunta hoitaa seuraavia tehtäviä:

- Seuraa tilinpäätösraportoinnin prosessia;
- Valvoo taloudellista raportointia;
- Seuraa konsernin sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestelmien tehokkuutta;
- Käsittelee taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvausta yhtiön julkaisemassa selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä;
- Seuraa yhtiön ja konsernin lakisääteistä tilintarkastusta;
- Arvioi lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta yhtiöstä, erityisesti tilintarkastettavalle yhtiölle suunnattujen tilintarkastukseen liittyvien palvelujen osalta;
- Valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevan päätösehdotuksen; sekä
- Arvioi poikkeuksellisten tai merkittävien liiketoimien vaikutuksia.

Tarkastusvaliokunta vuonna 2017

29.3.2017 asti tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Joakim Rubin ja tarkastusvaliokunnan jäsenenä toimivat Erkki Stenberg ja Caroline Sundewall.

Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 30.3.2017 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi nimettiin Joakim Rubin, ja jäseniksi valittiin Perttu Louhuluoto, Erkki Stenberg ja Caroline Sundewall.

Tarkastusvaliokunta kokoontui kahdeksan kertaa vuoden 2017 aikana.

Palkitsemisvaliokunta

Palkitsemisvaliokunta tukee hallitusta palkitsemiseen liittyvissä asioissa. Lisää tietoa palkitsemisestä löytyy yhtiön palkka- ja palkkioselvityksestä (<http://www.cramogroup.com/fi/palkitseminen/>).

Palkitsemisvaliokunnan tehtävät:

- Laatii hallitukselle ehdotuksen toimitusjohtajan nimittämisestä sekä hänen työsuhteensa ehdoista;
- Arvioi toimitusjohtajan suoriutumista;
- Valmistelee ja arvioi toimitusjohtajan sekä konsernin johtoryhmän palkkioihin ja palkitsemiseen liittyvät asiat;
- Valmistelee konsernin palkitsemispolitiikan hallituksen hyväksyttäväksi;
- Valmistelee yhtiön palkitsemisjärjestelmään liittyviä asioita, mukaan lukien vuositulokseen perustuvat ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät ja -politiikat;
- Seuraa konsernijohtajan palkitsemisen kehittymistä kansainvälisesti yhtiön verrokkitoimialoihin verrattuna; ja
- Vastaa varsinaisessa yhtiökokouksessa mahdollisiin palkka- ja palkkioselvitystä koskeviin kysymyksiin.

Palkitsemisvaliokunta vuonna 2017

Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi 29. 3.2017 asti Helene Biström ja jäsenenä Peter Nilsson ja Raimo Seppänen.

Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 30.3.2017 palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Veli-Matti Reinikkala ja jäseniksi Peter Nilsson ja Raimo Seppänen.

Palkitsemisvaliokunta kokoontui neljä kertaa vuoden 2017 aikana.

Hallituksen jäsen	Syntymävuosi	Kansalaisuus	Koulutus	Ammatti	Hallituksen jäsen	Osallistuminen hallituksen kokouksiin	Osallistuminen valiokuntien kokouksiin	Osakeomistus 31.12.2017
Erkki Stenberg (Varapuheenjohtaja)	1950	Suomi	Maatalousmetsätieteen yo	Neuvonantaja, LVI-Dahl Ltd	2013	7/8	Tarkastusvaliokunta 8/8	3.820 osaketta
Perttu Louhiluoto	1964	Suomi	KTM, OTK	Toimitusjohtaja, Rettic ICC	2016	8/8	Tarkastusvaliokunta 6/6	895 osaketta
Peter Nilsson	1962	Ruotsi	KTM		2015	8/8	Palkitsemisvaliokunta 4/4	1.916 osaketta 75.000 call-optiota
Joakim Rubin	1960	Ruotsi	DI		2015	8/8	Tarkastusvaliokunta (puheenjohtaja) 8/8	1.916 osaketta 150.000 call-optiota
Raimo Seppänen	1956	Suomi	Insinööri, AMK	Vastuukorjauspäällikkö, YIT	2014	8/8	Palkitsemisvaliokunta 4/4	1.916 osaketta
Caroline Sundewall	1958	Ruotsi	MBA	Konsultti, Caroline Sundewall AB	2014	8/8	Tarkastusvaliokunta 8/8	2.000 osaketta
Hallituksen jäsen 30.3.2017 lähtien								
Veli-Matti Reinikkala (Puheenjohtaja)	1957	Suomi	Executive Master of Business Administration		2017	7/7	Palkitsemisvaliokunta (puheenjohtaja) 3/3	6.000 osaketta
Hallituksen jäsen 29.3.2017 asti								
Helene Biström (Puheenjohtaja)	1962	Ruotsi	DI		2011	1/1	Palkitsemisvaliokunta (puheenjohtaja) 1/1	-

Toimitusjohtaja

Cramo Oyj:n toimitusjohtaja, joka toimii myös konsernijohtajana, hoitaa yhtiön päivittäistä hallintoa Suomen osakeyhtiölain ja siihen liittyvän lainsäädännön sekä hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Yhtiön nykyinen toimitusjohtajana, Leif Gustafsson, aloitti tehtävässään 1.1.2016. Lisätietoa toimitusjohtajasta on vuosikertomuksessa ja yhtiön Internet-sivuilla.

Konsernin johtoryhmä

Konsernin johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja, talous- ja rahoitusjohtaja, yhtiön neljän liiketoimintasegmentin johtajat sekä kolme konsernipalveluiden johtajaa. Konsernin johtoryhmä koostuu säännöllisesti kuukausittain.

Konsernin johtoryhmän vastuulla on myös hallituksen tekemien strategisten päätösten toteuttaminen sekä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmässä sekä yhtiön toimintaperiaatteissa määriteltyjen menettelytapojen toteuttaminen ja valvonta. Lisäksi se valvoo ja ohjaa tytäryhtiöiden tulosta ja toimintaa. Konsernin johtoryhmä vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta.

Lisätietoja konsernin johtoryhmän palkitsemisesta löytyy yhtiön Palkka- ja palkkioselvityksestä. Tiedot Cramon konsernin johtoryhmän jäsenistä ja heidän vastuualueensa on esitetty seuraavalla sivulla.

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat

Kunkin toimintamaan kotipaikassa toimiva toimitusjohtaja toimii kyseisen tytäryhtiön toimitusjohtajana. Koko maan toimitusjohtajat toimivat myös maajohtajina.

Toimitusjohtajat vastaavat päivittäisestä liiketoiminnasta strategian, Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä- ja Toimintaperiaatteet-asiakirjoissa määritettyjen periaatteiden sekä muiden Cramon ja kunkin tytäryhtiön hallituksen määrittämien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat raportoivat esimiehilleen ja toimintayhtiön hallitukselle säännöllisesti yhtiön ja sen tytäryhtiöiden taloudellisesta tilanteesta ja liiketoiminnasta.

Johto	Syntymä- vuosi	Kansalaisuus	Koulutus	Tehtävä ja vastuualue	Konsernin johtoryhmän jä- sen	Osakeomistus yhtiössä 31.12.2017
Leif Gustafsson	1967	Ruotsi	Rakennusinsinööri	Toimitusjohtaja	2016	18.341 osaketta
Peter Bäckström	1959	Ruotsi	Toimitusjohtajakoulutus, IFL (Institutet för företagsledning) ja Copenhagen Business School	Johtaja, Skandinavia; Toimitusjohtaja Cramo AB	2017	500 osaketta
Tatu Hauhio	1970	Suomi	KTM	Johtaja, Suomi ja Itä-Eurooppa; Toimitusjohtaja Cramo Finland Oy	2006	20.108 osaketta
Martin Holmgren	1967	Ruotsi	KTK	Johtaja, kalustonhallinta	2009	3.228 osaketta
Philip Isell Lind af Hageby	1984	Ruotsi	KTM	Johtaja, siirtokelpoiset tilat	2017	208 osaketta
Aku Rumpunen	1974	Suomi	KTM, FM	Talous- ja rahoitusjohtaja	2013	3.641 osaketta
Mattias Rådström	1970	Ruotsi	HuK, valtiotiede	Johtaja, viestintä, markkinointi ja sijoittajasuhteet	2016	107 osaketta
Petra Schedin Stergel	1969	Ruotsi	Yhteiskuntatieteen opinnot	Johtaja, henkilöstön kehittäminen	2016	122 osaketta
Dirk Schlitzkus	1964	Saksa	Asianajaja	Johtaja, Keski-Eurooppa; Toimitusjohtaja Cramo AG	2011	8.622 osaketta

III KUVAAUS SISÄISEN VALVONNAN MENETTELYTAVOISTA JA RISKIEN-HALLINNAN JÄRJESTELMIEN PÄÄ-PIIRTEISTÄ

Johdanto Cramon sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan

Taloudelliseen raportointiin liittyvä sisäinen valvonta on osa Cramon sisäisen valvonnan kokonaisuutta, jota esitellään enemmän vuosikertomuksessa ja Internet-sivuilla. Cramo-konsernin liiketoiminnan tarpeisiin räätälöity kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (Enterprise Risk Management, ERM) viitekehys muodostaa yleisen viitekehysten konsernin sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla. ERM viitekehys on kiinteä osa Cramon sisäistä valvontaympäristöä ja -rakennetta.

Sisäisen valvonnan määrittelymallin pohjaksi Cramo on ottanut COSO-viitekehysten, jota on muokattu yhtiön tarpeiden mukaan. Malliin on esimerkiksi lisätty strategisia ja liiketoimintatavoitteita tukevia elementtejä.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien tavoitteena on taata riittävällä varmuudella taloudellisen raportoinnin luotettavuus, ja se, että tilinpäätös on laadittu lainsäädännön, kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) ja muiden listayhtiöille asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Cramon sisäisen valvonnan järjestelmä koostuu:

- Hallituksen määrittämistä sisäistä valvontaa, riskienhallintaa ja hyvää hallinnointitapaa koskevista toimintaohjeista ja periaatteista;
- Johtajistosta, joka valvoo toimintaohjeiden ja periaatteiden toteuttamista ja soveltamista;

- Konsernin talous- ja kehittämistoiminnosta, joka seuraa toimintojen tehokkuutta sekä taloudellisen ja johtamiseen liittyvän raportoinnin luotettavuutta;
- Kokonaisvaltaisesta riskienhallintaprosessista, joka tunnistaa, arvioi ja lieventää Cramon tavoitteiden toteuttamista uhkaavia riskejä;
- Toimintatavoista, joilla varmistetaan kaikkien sovellettavien lakien, määräysten, sisäisten toimintaohjeiden ja eettisten arvojen noudattaminen;
- Tehokkaasta valvontaympäristöstä kaikilla organisaatiotasolla sekä jokaista prosessia varten muokatusta valvontatoiminnosta;
- Yhteisistä eettisistä arvoista ja kaikkia työntekijöitä koskevasta vahvasta sisäisen valvonnan kulttuurista; sekä
- Hallituksen tarkastusvaliokunnasta ja konsernin sisäisestä tarkastustoiminnosta, jotka seuraavat sisäisen valvonnan tehokkuutta.

Cramon talousraportointiprosessi

Kaikki tarkoituksenmukainen taloudellinen informaatio kerätään, tallennetaan ja analysoidaan sekä jaetaan asianomaisten henkilöiden kesken Cramon prosessien ja käytäntöjen mukaisesti. Laskentaperiaatteille ja raportointimenettelyille on perustana Cramon sisäiset ohjeet sekä IFRS-periaatteet (Euroopan yhteisön hyväksymät). Edellä mainittuja asiakirjoja päivitetään säännöllisesti ja mahdollisista muutoksista tiedotetaan konsernin sisällä.

Taloudellisen raportoinnin prosessi ja menettelytavat on harmonisoitu konsernitasolla. Konsernin taloudellisia toimintaohjeistuksia kehitetään ja päivitetään jatkuvasti.

Roolit ja vastuut

Hallitus kantaa lopullisen vastuun siitä, että talousraportointiin liittyvä sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus valvoo ja hyväksyy vuosittain tilinpäätöksen ja osavuosi-katsaukset.

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden tehokkuuden seurannassa. Lisäksi tarkastusvaliokunta valvoo tilinpäätös- ja taloudellista raportointiprosessia, jotta tilinpäätös ja siihen liittyvät tiedot olisivat asianmukaisia ja yhtenäisiä.

Käytännössä toimitusjohtaja ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat tilinpäätösraportointiin liittyvän sisäisen valvonnan toteuttamisesta. Tässä tehtävässä heitä tukevat konsernin talous- ja rahoitusjohtaja, konsernin talous- ja kehittämistoiminto sekä tytäryhtiöiden talousosastot.

Konsernin toimitusjohtaja on vastuussa tehokkaan valvontaympäristön ylläpitämisestä. Hän huolehtii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien viemisestä käytäntöön ja vastaa niiden operatiivisesta tehokkuudesta. Toimitusjohtaja huolehtii, että kirjanpitokäytännöt noudattavat lakeja ja että yhtiön taloutta hoidetaan luotettavasti ja asiantuntevasti. Johto jakaa vastuuta yksityiskohtaisempien toimintatapojen käyttöönotosta eri yksiköiden ja funktioiden vastuuhenkilölle. Konsernin johto ja henkilöstö edistävät taloudellisen raportointiprosessin tehokasta sisäistä valvontaa omalla toiminnallaan.

Riskien arviointi

Taloudellisen raportointiprosessin riskien tunnistamiseksi Cramo on määritellyt taloudellisen raportoinnin tavoitteet. Cramon riskiarviointiprosessin tarkoituksena on taloudellisen raportointiprosessin riskien tunnistaminen ja analysointi sekä riskienhallintakeinojen määrittämi-

nen. Riskiarviointiprosessiin sisältyy myös mahdollisten väärinkäytösten aiheuttamat vaikutukset.

Kontrollitoimenpiteet

Taloudellisen raportointiprosessin riskien hallitsemiseksi kontrollitoimenpiteitä asetetaan organisaation kaikille tasoille. Riskejä, jotka liittyvät taloudelliseen raportointi prosessiin, hallitaan kontrollitoimenpiteillä läpi koko organisaation. Taloushallinnon henkilöstö on erityisen merkittävässä asemassa, sillä heidän vastuullaan olevat kontrollitoimenpiteet kohdistuvat moniulotteisesti konsernin liiketoimintayksiköihin ja toimintoihin. Cramon käytössä olevat kontrollitoimenpiteet kattavat muun muassa hyväksymismenettelyt, varmistukset, täsmäytykset, operatiivisen toiminnan arvioinnit, omaisuuden turvaamisen ja tehtävien eriyttämisen.

Valvonta

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi valvontaa suorittavat hallitus, tarkastusvaliokunta, toimitusjohtaja, talous- ja rahoitusjohtaja, konsernin talous- ja kehittämistoiminto, sisäinen tarkastus, konsernin johtoryhmä, tytäryhtiöiden johtajat sekä controllerit. Seuranta toteutetaan jatkuvan seurannan muodossa osana päivittäisiä työtehtäviä tai erillisinä toimeksiantoina.

Jatkuviin valvontatoimenpiteisiin lukeutuvat muun muassa kuukausittaisten talousraporttien seuranta suhteessa budjetteihin, ennusteesiin ja muihin tavoitteisiin, liiketoimintasuunnitelmien toteutumisen seuranta, uusien suunnitelmien sekä sisäisten ja ulkoisten hankkeiden tarkastelu. Erillisten toimeksiantojen laajuus ja toteuttamistiheys riippuvat pääasiassa riskiarvioista ja jatkuvien valvontatoimien tehokkuudesta.

Lisäksi konsernin talous- ja kehittämistoiminto seuraa Cramon kontrollien riittävyyttä ja tehokkuutta sekä varmistaa, että ulkoinen talouteen liittyvä raportointi on luotettavaa, ajantasaista ja säännösten mukaista. Tytäryhtiöiden johtajat ja controllerit varmistavat, että konsernin talousraportoinnin ohjeistuksia sekä toimintamaan paikallisia säännöksiä noudatetaan, ja että paikallinen talousraportointi on luotettavaa ja ajantasaista.

Kommunikointi

Sisäisessä valvonnassa havaitut puutteet raportoidaan niille osapuolille, jotka ovat vastuussa korjaavista toimenpiteistä. Lisäksi niistä raportoidaan johdolle, tarkastusvaliokunnalle ja tarvittaessa hallitukselle.

Taloudellisten ja liiketoimintatavoitteiden täytäntöönpanoa valvotaan koko konsernin kattavan taloudellisen raportoinnin avulla sekä johdon, tytäryhtiöiden hallitusten ja controllereiden säännöllisillä tapaamisilla

MUUT SELVITYKSESSÄ ANNETTAVAT TIEDOT

Kuvaus sisäisen tarkastuksen tehtävien organisoinnista ja tarkastustyössä noudatettavista keskeisistä periaatteista

Sisäinen tarkastus arvioi hallinnon, riskienhallintaprosessien ja -järjestelmien sekä sisäisen valvonnan rakenteiden riittävyyttä ja tehokkuutta. Lisäksi sisäinen tarkastus arvioi tarkastettavan yksikön tai toiminnon kykyä suorittaa määrättyistä tehtävistä, joilla pyritään saavuttamaan asetetut tavoitteet ja päämäärät.

Sisäisen tarkastuksen johtaja raportoi sisäisen tarkastuksen havainnoista ja suosituksista säännöllisesti tarkastusvaliokunnalle, toimitusjohtajalle sekä konsernin johtoryhmälle. Hallinnolli-

sesti sisäisen tarkastuksen johtaja raportoi talous- ja rahoitusjohtajalle ja sisäisen tarkastukseen toimintaa arvioi tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunta hyväksyy konsernin sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja vuosisuunnitelman sekä arvioi yksikön toimintaa.

Lähipiiriliiketoimet

Konsernin lähipiiriin kuuluvat hallituksen ja konsernin johtoryhmän jäsenet (johtoon kuuluvat avainhenkilöt), heidän läheiset perheenjäsenensä sekä organisaatiot, joihin lähipiiriin kuuluvilla henkilöillä on määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta, tytäryhtiöt ja yhteisyritykset.

Cramossa arvioidaan ja seurataan yhtiön ja sen lähipiirin tekemiä liiketoimia ja varmistetaan, että kaikki eturistiriidat sekä yhtiön päätöksen tekoprosessi otetaan huomioon asianmukaisella tavalla.

Yhtiön ja lähipiirin väliset liiketoimet ovat sallittuja, mikäli ne edistävät Cramon toimintaa, liiketoimet tehdään hyväksyttävien ehdoin yhtiön liiketoimintaetua noudattaen. Lisäksi lähipiiriliiketoimien on noudatettava voimassa olevia lakeja ja määräyksiä.

Sisäpiiriliiketoimet ja niiden hallinnointi

Cramo noudattaa sisäpiiritiedon ja sisäpiiriläisten hallinnassa markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (Market Abuse Regulation, MAR) vaatimuksia, Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjeita sekä Cramon hallituksen hyväksymää sisäpiiriohjetta. Sisäpiiriohje ohjeistaa ja määrittelee sisäpiiritietoa, sisäpiirin kaupankäyntiä, johdon liiketoimia ja johtohenkilöitä koskevat asiat.

Sisäpiiriasioiden hoidosta ja valvonnasta vastaa talous- ja rahoitusjohtaja.

Johtohenkilöt

Yhtiö ylläpitää luetteloa johtotehtävissä toimivista henkilöistä (johtohenkilöt) ja heidän lähipiiriinsä kuuluvista henkilöistä. Markkinoiden väärinkäyttöasetuksen mukaisesti Cramo-konsernin johtohenkilöihin kuuluvat yhtiön hallituksen varsinaiset sekä varajäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa sekä talous- ja rahoitusjohtaja. Yhtiö pitää myös tarvittaessa hankekohtaista sisäpiirilueteloa.

Kaupankäyntirajoitukset ja -luvat

Ajanjakso, jonka aikana Johtohenkilöt eivät saa käydä kauppaa Yhtiön rahoitusvälineillä, alkaa 30 vuorokautta ennen Yhtiön (neljännesvuositaisen) osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista ja päättyy osavuositarkastuksen tai tilinpäätöksen (tai tilinpäätöstiedotteen) julkistamispäivän päättyessä.

Hankekohtaiseen sisäpiirilueteloon merkityt henkilöt eivät saa käydä kauppaa Yhtiön rahoitusvälineillä hankkeen voimassaoloaikana.

Tilintarkastus

Yhtiöllä on vähintään yksi ja enintään kaksi tilintarkastajaa, joiden on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai tilintarkastusyhteisöjä. Tilintarkastajien toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Jos varsinainen yhtiökokous valitsee ainoastaan yhden tilintarkastajan eikä tämä ole Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö, on valittava yksi varatilintarkastaja.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 30.3.2017 valittiin yhtiön tilintarkastajaksi vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Toni Aaltonen. KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena ti-

lintarkastajanaan KHT Toni Aaltonen, toimi yhtiön tilintarkastajana vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti.

Tilintarkastuksesta maksetut palkkiot

1 000 €	2017	2016	Muutos, %
Tilintarkastuspalkkiot	-422	-395	6,8 %
Veroneuvonta	-99	-24	312,5 %
Muut palvelut	-169	-72	134,7 %
Yhteensä	-690	-491	40,5 %